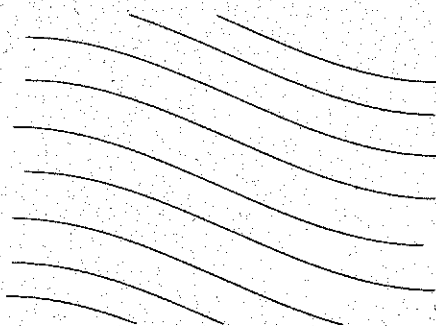




Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE



MAREC 1996/3

▲ DOMA IN V SVETU ● Začelo se je usposabljanje vodij in mentorjev za izvajanje študijskih krožkov ● Obiskali smo ustanove za izvrševanje kazenskih sankcij ● Regionalno središče za raziskovanje izobraževanja odraslih v državah Srednje in Vzhodne Evrope ● Izobraževanje odraslih v Sloveniji 1995/96 ● Mind machine ● Izobraževalni programi organizacije LERN ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Program Odkrivanje poklicnega cilja in strategije njegovega uresničevanja ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Prireditve v evropskem letu vseživljenskega izobraževanja ● Izobraževanje "on-line" ● Konferenci v Juliju 1996 ● Seminarji ESREA ● Simpozija o kulturi ▲ PONUJAJO VAM ● Publikacije ESREA ▲ PRIPRAVLJAMO ● Izobraževanje za demokracijo ● Učinkovita komunikacija z NLP ● Srečanja NLP ● Visokošolsko izobraževanje odraslih ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti



PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI
RFC-822: saec@guest.arnes.si
DECnet: STENAR::LJACRS



DOMA IN V SVETU



Začelo se je usposabljanje vodij in mentorjev za izvajanje študijskih krožkov

Prvi dve skupini udeležencev usposabljanja za vodje in mentorje študijskih krožkov sta začeli usposabljanje 11. marca 1996, čez štiri dni pa še drugi dve skupini. Udeleženci prihajajo iz različnih krajev Slovenije, predvsem iz tistih, ki še niso bili zajeti v projekt, in to so: Domžale, Gornja Radgona, Cirkulane, Dornberg, Izola, Slovenska Bistrica, Jesenice, Ptuj, Dutovlje in Črenšovci. Udeleženci prihajajo tudi iz 22 novih organizacij, ki pa so zelo različne glede na temeljno dejavnost, organiziranost in lastništvo. Polovica od teh je zasebnih organizacij, drugo so društva, ljudske univerze, javni zavodi in sindikati.

Tako kot je raznolika struktura udeležencev po krajih in organizacijah njihovega delovanja, so pisani tudi njihovi poklici, vendarle pa jih združuje skupni interes, in to je želja po vpeljevanju novosti v oblikah in metodah dela pri prenašanju in pridobivanju znanja pri odraslih. Upamo, da se jim je pri usposabljanju uresničilo čim več želja in pričakovanj, da bodo pri delu uspešni in tako pripomogli k razvoju izobraževanja odraslih in seveda tudi razvoju ožje in širše družbene skupnosti.

Usposabljanje se je končalo 20. marca 1996 za prvi dve skupini in 25. marca za drugi dve. S tem pa usposabljanje še končano, saj jih čaka še izdelava seminarske naloge, ki mora zadostiti vsem merilom za pridobitev potrdila o usposobljenosti za delo v študijskem krožku.

Mag. Slavica Černoša, ACS



Obiskali smo ustanove za izvrševanje kazenskih sankcij

7. marca smo sodelavci Andragoškega centra Slovenije na povabilo Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij pri Ministrstvu za pravosodje obiskali zapore na Dobu, v Celju in prevzgojni dom Radeče.

Srečali smo se s strokovnimi sodelavci, ki skrbijo za razvoj in izobraževanje v zaporih in prevzgojnem domu Radeče. Obisk je bil namenjen spoznavanju načina dela v izobraževanju in prevzgoji obsojencev ter predstavitvi potreb po izobraževanju vzgojiteljev, učiteljev in drugega osebja, zaposlenega v izobraževanju pri prevzgoji. Sodelavci Andragoškega centra smo jih seznanili z možnostmi za sodelovanje pri izobraževanju pedagoških in andragoških delavcev ter drugega osebja, ki prevzgaja obsojence in mladoletnike.

V Dobu smo se pogovorili z vzgojitelji in vodjo izobraževanja. Predstavili so nam svoje delo in pričakovanja, nato so nas popeljali po oddelkih. Obsojenci v Dobu opravljajo dopoldne različna dela: prebirajo zobotrebe, izdelujejo preproge, delajo v proizvodnji gasilske opreme.

Popoldne se izobražujejo. Izobrazbena sestava obsojencev v zaporu Dob je nizka: četrtnina obsojencev je brez končane osnovne šole, obsojenci prihajajo iz slabih socialnih razmer, nekateri imajo celo težave z državljanstvom. Veliko preglavic povzroča funkcionalna pismenost, vsakdanja uporaba pisane besede, zato jim pri tem nemalokrat pomagajo vzgojitelji. Med prestajanjem kazni nekateri končujejo osnovno šolo, nekateri pa tudi programe usposabljanja. Izobraževanje poteka nemalokrat tudi individualno.

Prevzgojni dom Radeče je namenjen prevzgoji mladostnikov od 14. do 18. leta, gojence pa nameščajo vanj po odločbi sodišča. Učitelji in vzgojitelji ter vodilni delavci tega doma so nam opisali izobraževalno in vzgojno delo z mladostniki: imajo interni program opismenjevanja, navadno je to alfabetsko opismenjevanje. Poleg tega imajo tudi osnovno šolo za odrasle, dveletno srednjo šolo, v kateri potekajo štirje verificirani programi: Obdelovalec kovin, Obdelovalec lesa, Ličar in Električar. Pripravili so tudi verificirane programe USO za mizarja, kovinarja, kuharje, ličarja in elektricarja. Posameznikom omogočijo, da nadaljuje izobraževanje tudi v zahtevnejših programih triletnih srednjih šol.

Tako se je lani na vseh stopnjah izobraževalo 39 posameznikov, posamezne stopnje je končalo 19 gojencev; štirje so izobraževanje nadaljevali, 16 pa jih je izobraževanje opustilo.

Poleg naštetih programov imajo tudi programe delovnega usposabljanja, namenjeno mladostnikom, ki se ne želijo izobraževati v programih formalnega izobraževanja ali pa izobraževanja ne zmorejo. Po teh programih razvijajo delovne navade, programi pa temeljijo na vključevanju v delovni cikel. Ko gojenci odidejo iz zavoda, jim gospodarska enota v Radečah izda potrdilo, garancijsko pismo, da so bili vključeni v program. Mladostniki lahko izbirajo med dejavnostmi: ročna in strojna obdelava kovin, ročna in strojna obdelava lesa, izdelava kruha, elektricar, avtoličarstvo, gradbeništvo.

Imajo tudi domske delavnice, kjer se učijo kuhati, prati, likati, šivati, gospodinjstkih opravil in urejanja parkov.

Pouk je največkrat individualen, občasno pa tudi kombiniran. V Radečah imajo dva učitelja za splošne izobraževalne predmete, 13 inštruktorjev in 6 učiteljev praktičnega pouka ter 16 vzgojiteljev. Vsi imajo pedagoško-andragoško izobrazbo in strokovni izpit. Vzgojitelji skrbijo za skupino in posameznike. Delo mladostnika poteka po načelu prostovoljnosti, obvezen je le hišni red. Opažajo, da je za mladostnike značilno nizko pričakovanje in nizka motiviranost za izobraževanje.

V Radečah preživijo mladostniki obdobje prestajanja kazni, ki jo izreče sodišče. Mnogi posamezniki izobraževalnih programov ne končajo zunaj, zato je tako pomembno, da so programi izobraževanja verificirani, ker jih lahko končajo v drugih šolah.

Vzgojitelji in učitelji in drugi delavci, ki delajo v tem zavodu so predstavili svoje delo in opisali potrebe po andragoškem izobraževanju. Občutiljo primanjkljaj pri izobraževanju, težave imajo zlasti pri sporazumevanju z osebami, ki imajo motnje vedenja in osebnosti.


Pridobiti si želijo dodatno psihološko, sociološko in pedagoško znanje ter znanje o terapevtskih metodah, ki jih potrebujejo pri delu.

Obiskali smo tudi celjski zapor, kjer prestajajo kazen mladoletniki in odrasli obsojenci. Večina obsojencev prestaja kazen do enega leta, v tem času pa nekateri obiskujejo programe usposabljanja. Večina obsojencev je stara okoli 20 let, zato je pomembno, da je poskrbljeno za izobraževanje. Obiskujejo predvsem kratke programe ali pa končujejo šole, ki so jih obiskovali že prej. Obsojenci se izobražujejo zunaj, na ljudski univerzi ali v šolah, večinoma ob delu ali pa opravljajo le izpite. Izobraževanje je organizirano tako zaradi ekonomskih razlogov, vzgojnih vplivov iz okolja, kakovosti pouka in ustrezne kadrovske zasedbe. Obsojence nadzirajo med izobraževanjem tako, da preverjajo obisk in njegovo dejavnost pri pouku, poskrbljeno pa je tudi za pomoč pri izobraževanju.

Med prestajanjem kazni morajo delati 8 ur na dan, tistim, ki se izobražujejo, pa se delavnik skrajša. Izobraževanje je financirano v celoti, poravnajo jim stroške prevoza na izobraževanje, malice, šolnine in takse za izpite.

V celjskem zaporu dela pet učiteljev praktičnega pouka in pet vzgojiteljev, socialna delavka, psiholog in specialni pedagog. Tudi oni so predstavili svoje potrebe po izobraževanju, prav tako kot vse osebe, ki se ukvarja z izvrševanjem kazenskih sankcij.

Alenka Janko, ACS



Regionalno središče za raziskovanje izobraževanja odraslih v državah Srednje in Vzhodne Evrope

V Novičkah smo že poročali (Jindra Kulich, Zoran Jelenc: Izobraževanje odraslih v prehodnem obdobju, marec 1995/3), da je bila Andragoškemu centru Slovenije zaupana ustanovitev informacijskega središča za spremljanje stanja raziskav na področju izobraževanja odraslih v državah Srednje in Vzhodne Evrope. Raziskovalci izobraževanja odraslih v teh državah so svoje potrebe in želje po medsebojnem sodelovanju, pomoči in menjavi izkušenj izrazili že leta 1993 v mednarodnem raziskovalnem projektu z naslovom *Adult Education Research: World Trend Analysis*¹, ki sta ga vodila Unescov Inštitut za izobraževanje in European Society for Research on Education of Adults - ESREA². Omenjena raziskava je pokazala, da je v vzhodno- in srednjeevropskih državah izobraževanje odraslih v hudi krizi in da bi bilo treba njegov razvoj znova spodbuditi.

¹ Svetovni trendi v raziskovanju izobraževanja odraslih
² Evropska zveza za raziskovanje izobraževanja odraslih

Na mednarodni konferenci z naslovom *Adult Education in the Period of Transition*³, ki sta jo priredila Andragoški center Slovenije in slovenski odbor Unesco leta 1995 v Ljubljani, so predstavniki iz različnih držav Vzhodne in Srednje Evrope ugotovili, da bodo morali najti izhod iz krize predvsem sami, pri tem pa je bistvenega pomena tudi medsebojna samopomoč.

Eden od sklepov konference je bil, da je treba ustanoviti lastno regionalno informacijsko-dokumentacijsko središče, zaradi intenzivnega strokovnega in raziskovalnega dela in bolj ugodnih družbeno-političnih zmožnosti za razvoj izobraževanja odraslih pa je bila naloga zaupana Sloveniji.

Na podlagi tega predloga je Andragoški center Slovenije razvil projekt *Regional Information and Documentation Centre for Research on Adult Education (RINDOCRAE) in Central and Eastern European Countries*⁴. V predlogu projekta RINDOCREA je zapisano, da bo poglavitni cilj središča zbiranje in razširjanje informacij ter predstavitev regionalnega razvoja izobraževanja odraslih v omenjenih državah.

Zamisel o projektu RINDOCRAE se že začenja uresničevati. Ministrstvo za šolstvo in šport je Andragoškemu centru Slovenije odobrilo denarno podporo za izdajo dveh številk biltena z naslovom *AE Research Exchange*. V njem bi menjavali informacije o izobraževanju odraslih in raziskovanju le-tega na ozemlju Srednje in Vzhodne Evrope. Z zasnovano biltena smo seznanili raziskovalce izobraževanja odraslih in andragoge iz teh držav, ki so se navdušeno odzvali, nekateri že s povsem izoblikovanimi predlogi in prispevki za prvo številko biltena. Doslej so se nam že oglasili predstavniki iz Češke, Estonije, Latvije, Madžarske, Moldavije in Jugoslavije.

Naj navedem nekaj njihovih odzivov, ki kažejo zadovoljstvo nad tem projektom:

"I welcome your initiative to publish and to have access to the materials concerning AE, through the agency of the bulletin, which, let's hope, can reach our country, too."⁵ (Didina Rogojina, Moldavija)

"Veoma me raduje činjenica da se RINDOCRAE projekat uspešno odvija i pozdravljam pokretanje biltena koji æe, verujem, znatno pospešiti saradnju na ovom planu."⁶ (Dr. Katarina Popović Ceković, ZR Jugoslavija)

"I took the information with great pleasure about the realisation of RINDOCRAE project and the possibility for publishing two issues of the bulletin."⁷ (Prof. Dr. Pál Soós, Madžarska)

Takšna podpora biltenu in projektu RINDOCRAE nas je prepričala, da smo na pravi poti in da je raziskovalcem izobraževanja odraslih veliko do menjave znanja, mnenj in izkušenj. Kot je poudarila dr. Katarina Popović Ceković iz ZR Jugoslavije, je za raziskovalce zelo pomembno, da dobijo v biltenu odgovore na tale vprašanja: "Vedeti kaj, vedeti kje in kdaj in vedeti kdo v izobraževanju odraslih"⁸. Zelo pomembno je

3 *Izobraževanje odraslih v prehodnem obdobju*

4 *Regionalno informacijsko in dokumentacijsko središče za raziskovanje izobraževanja odraslih v državah Srednje in Vzhodne Evrope.*

5 *Pozdravljam vašo pobudo za izdajo in dostop do gradiv, povezanega z izobraževanjem odraslih z biltenom, ki bo, upajmo, dosegel tudi našo državo.*

6 *Zelo me veseli, da se projekt RINDOCRAE uspešno uresničuje in pozdravljam izhajanje biltena, ki bo, o tem sem prepričan, pomembno pospešil sodelovanje na tem področju.*

7 *Z velikim veseljem sem sprejel informacijo o uresničevanju projekta RINDOCRAE in možnosti za izdajo dveh številk biltena.*

8 *Know What, Know Where/Whene, in Know Who in AE.*

tudi, da lahko v biltenu najdejo seznam ljudi in ustanov za izobraževanje odraslih in njihove ožje specializacije, saj tako laže najdejo partnerje pri mednarodnih projektih.

Da bi zadostili omenjenim željam in potrebam vseh raziskovalcev in andragogov v teh deželah, smo bilten zasnovali temu primerno. Bilten bo obsegal sedem rubrik (Research News; Adult Education: System, Organization, Development; Research - Comparative View; Country Focus; Publications; Future Events), v katerih želimo med drugim obravnavati aktualna vprašanja izobraževanja odraslih in raziskovanja tega področja, objavljati izsledke novejših raziskav, podati pregled organiziranosti izobraževanja odraslih v različnih državah, omogočati izražanje bolj polemičnih in osebnih prispevkov raziskovalcev in andragoških delavcev, dajati informacije o izdanih publikacijah ter organizaciji mednarodnih konferenc, seminarjev ali delavnic v omenjenih državah.

Načrtujemo, da bo številka biltena, ki bo zaradi svojega mednarodne narave v angleškem jeziku, izšla že v maju. Če se želite naročiti na bilten, ali celo sodelovati pri njegovem nastajanju s prispevki, vas vabimo, da nam pišete na ACS. Veseli bomo vseh vaših zamisli, predlogov in mnenj.

Viri:

- 1) Jelenc 1995: Adult Education Research Trends in Central and Eastern European Countries, Research Project Report, Ljubljana 1995 (manuscript, 31 p.)
- 2) Jelenc 1995: Regional Information and Documentation Centre for Research on Adult Education in Central and Eastern European Countries, Ljubljana 1995 (manuscript, 6 p.)
- 3) Report on the international conference "Adult Education in the Period of Transition", held at the Slovene Adult Education Centre in Ljubljana on March 10-11, 1995, Ljubljana 1995 (manuscript, 5 p.)

Branka Emeršič, ACS



Izobraževanje odraslih v Sloveniji 1995/96 Regije, pridobitev izobrazbe in prekvalifikacije

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

V zadnjih Novičkah smo se ustavili pri dveh najmanjših regijah, ki jih spremljamo v ponudbi izobraževanja odraslih. Za Posavje smo povedali, da se predstavljata dve izobraževalni organizaciji, našteji pa smo 34, programov, pripravljenih za 16 področij. (Za neljubo napako v podatku v prejšnji številki Novičk se vam opravičujemo!) Od teh je 15 ali slaba polovica programov jezikovnega izobraževanja, štirje programi

računalništva, posamezniki pa se lahko vpišejo še v posamezne programe iz sadjarstva in vinogradništva, tekstila, dela pri energetskih napravah, gradbeništva, ekonomike, poslovnofinančne dejavnosti, knjigovodstva in računovodstva, gostinstva in turizma, prometa, varstva pri delu, administrativne dejavnosti, študijskih krožkov, higijene in vzdrževanja čistoče.

Še kratek "izlet" v Zasavje, kjer sta prav tako dve organizaciji - ljudska univerza in avtošola. Druga usposablja voznike, na ljudski univerzi pa lahko vpišete 38 različnih programov za delo in prosti čas. Področja so tale: splošna elektrotehnika, gradbeništvo, poslovnofinančna dejavnost, knjigovodstvo in računovodstvo, (malo) podjetništvo in obrt, trgovina, promet, notranji transport, specijacija in skladiščenje, varstvo pri delu, administrativna dejavnost, komuniciranje, družboslovje, varovanje premoženja, študijski krožki, tuji jeziki, krojenje in šivanje, ekologija.

Tako smo zaokrožili pregled izvajalcev in vsebinskih področij izobraževalnih programov po regijah. V nadaljevanju bomo opisali kako so po Sloveniji razpršeni programi za pridobitev izobrazbe, programi za usposabljanje in izpopolnjevanje za delo ter programi splošnega izobraževanja. Za mnoge pa bo morda zanimivo, kako je po Sloveniji s programi, ki so pripravljene ali pa primerni za prekvalifikacijo.

Po vrsti.

1. Do izobrazbe: Leta 1995 so izvajalci med programe za pridobitev izobrazbe (*) všteli 458 ali 15% svojih programov. Največ jih je seveda v Ljubljani (80), tu je ponudba najbolj raznolika in bogata, sledijo pa mariborska, celjska in gorenjska regija (več kot 60 v vsaki). Teh programov je zelo malo na obalno-kraški regiji (10) in v Zasavju (7). Med programe usposabljanja in izpopolnjevanja za delo (***) (brez USO

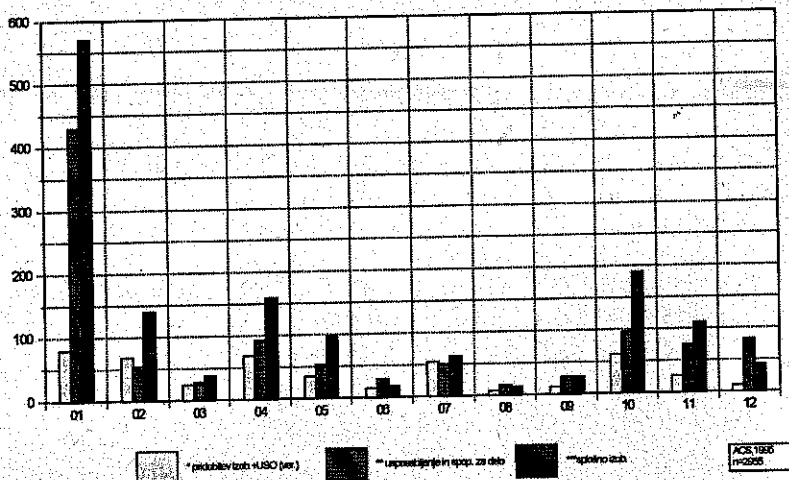
Vrsta programa izobraževanja 1995/96

SIFRA	NAZIV	
100	osnovna šola	
200	PROGRAMI ZA PRIDOBITEV IZOBRAZBE	
201	pridobitev izobrazbe na II. stopnji zahtevnosti (2-letna poklicna šola)	*
202	pridobitev izobrazbe na III. stopnji zahtevnosti	*
203	pridobitev izobrazbe na IV. stopnji zahtevnosti (3-letna poklicna šola)	*
204	pridobitev izobrazbe na V. stopnji zahtevnosti (4-letna srednja šola)	*
205	nadaljevalni program srednjega izobraževanja na V. stopnji zahtevnosti	*
206	specializacija na srednji stopnji (verificiran program)	*

I in USO II - verificirani programi, ki smo jih upoštevali med programi za pridobitev izobrazbe) so izvajalci uvrstili 1031 ali 34,5% programov. Največ jih je v ljubljanski regiji, na Gorenjskem in Celjskem, bogato ponudbo pa najdemo tudi na Obali. Skoraj polovica ponudbe pa je razvrščena po programih splošnega izobraževanja (***). V vseh regijah, razen na Obali, Posavju in Zasavju, je največ prijavitelcev. Posebej smo evidentirali še 30 programov za osnovno šolo za odrasle. Izpeljujejo jih povsod, v regijah z več prebivalci jih je več, kjer je prebivalcev manj, je manj tudi teh programov.

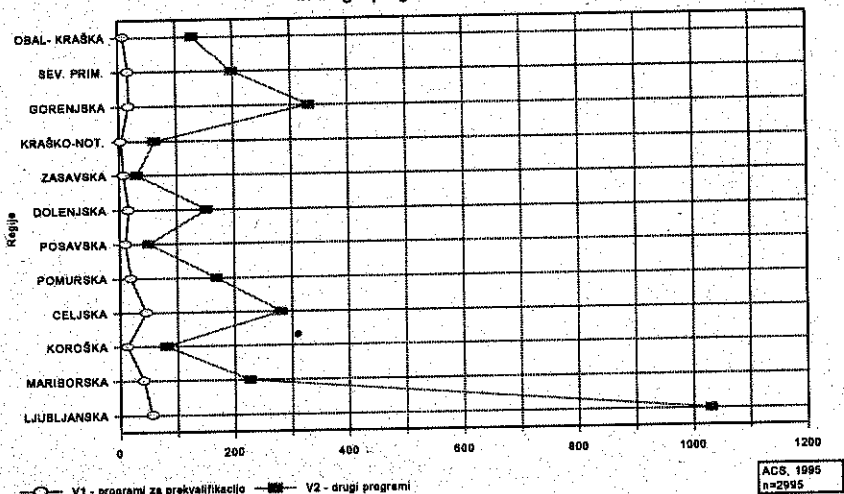
300	PROGRAMI USPOSABLJANJA IN IZPOPOLNJEVANJA ZA DELO	
301	usposabljanje za delo na I. stopnji zahtevnosti (USO I) (verif.program)	*
302	usposabljanje za delo na II. stopnji zahtevnosti (USO II) (verif.prog.)	*
303	usposabljanje za delo na I. in II. stopnji zahtevnosti (neverif.prog.)	**
304	uvajanje v delo	**
305	pripravnništvo	**
306	usposabljanje in izpopolnjevanje po zakonskih predpisih	**
307	izpopolnjevanje za delo v svoji stroki	**
308	izpopolnjevanje za delo v drugih strokah (področjih)	**
309	specializacija (neverificirani program)	**
310	usposabljanje za sindikalno delo	**
311	drugi programi usposabljanja in izpopolnjevanja	**
312	specializirani programi jezikovnega izobraževanja	**
313	specializirani programi računalniškega izobraževanja	**
400	PROGRAMI SPLOŠNEGA IZOBRAŽEVANJA (SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNI PROGRAMI)	
401	drugi programi neformalnega splošnega izobraževanja	***
402	programi za državljansko in politično izobraževanje	***
403	splošni programi jezikovnega izobraževanja	***
404	programi računalniškega izobraževanja	***

Ponudba programov po vrsti 95/96

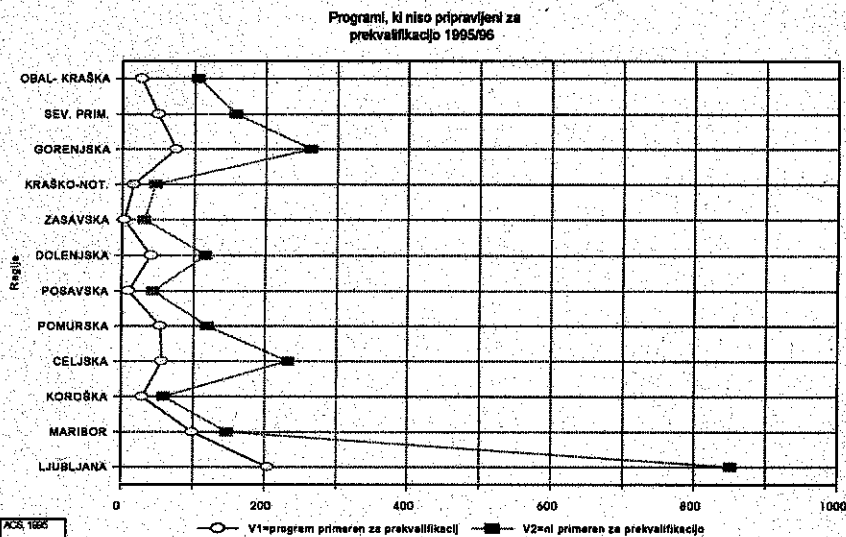


2. Do prekvalifikacije: V Sloveniji imamo 254 ali 8,5% programov, ki so pripravljeni za prekvalifikacijo na različnih področjih. Slika 1 nam kaže, da so po regijah razporejeni nenavadno enakomerno. Več jih je seveda tam, kjer je v regiji tudi več prebivalcev, prekvalificirati pa se je mogoče tudi drugod. Najmanj izbire je v kraško-notranjski regiji, kjer so pripravili 4 programe, v Zasavju 8, na Obali 9 in v Posavju 10, to je v primerjavi s celotno ponudbo teh regij veliko.

Število programov za prekvalifikacijo in drugih programov 1995/96



Pri zbiranju podatkov smo tudi upoštevali, da morda posamezni izvajalci programov niso pripravljali za prekvalifikacije, so pa ti za to primerni. V Sloveniji imamo tako prijavljenih 659 ali 22% programov, primernih za prekvalifikacijo (od vseh programov v ponudbi). Največ jih je v tistih regijah, kjer je tudi največ drugih programov. To je v ljubljanski regiji (204 ali 31% od slovenske ponudbe), polovico manj je prijavljenih v mariborski, sledi gorenjska s 74 takimi programi (11%), po 8% pa jih je v celjski in pomurski regiji. Kakšno je razmerje med številom programov, primernih za prekvalifikacijo, in številom drugih programov - brez tistih, ki so pripravljene, kot programi za prekvalifikacijo, pa nam pokaže slika 3.



Barbara Krajnc, ACS

Mind machine⁹

Prve poskusne naprave z imenom *mind machine* so se pojavile sredi šestdesetih let, v laboratorijih ameriških znanstvenikov. Vendar je zgodovina takšnih strojev stara več kot dva tisoč let in sega v antično Grčijo.

Iz tistega časa namreč izvira zapis o Platonovem učencu, ki je ugotovil, da vidi, če pogleda proti soncu skozi vrtečo se okroglo ploščo z režo, pisane vzorčke različnih barv. Tudi prejšnje civilizacije so uporabljale bobne, katerih ritem se je pri obrednih

⁹ Ker se pri nas še ni ustalil primeren izraz/prevod za *mind machine*, sem obrzjal kar izvirnik v angleščini: *Možen prevod bi bil 'možganski spodbujevalnik'. Bralec vabim, da mi sporočijo svoje predloge.*

plesih stopnjeval, da so dosegali višje stanje zavesti. To nam dokazuje, da so principe, na katerih temeljijo moderni *mind machine* izrabljali že naši davni predniki.

Znano je, da so človekovi možgani neprenehoma električno dejavni. Ko smo budni, delujejo v območju valov *beta* (od 15 do 35 Hz), kadar zamišljeno strmimo predse ali sanjarimo, delujejo v območju valov *alfa* valov (8 - 12 Hz), smo v t.i. alfa stanju, kadar globoko spimo, pa smo v območju valov *theta* in *delta* (pod 4 -7 Hz oz. 0 - 3 Hz). Pri tem je zanimivo, da kadar sanjamo, možgani delujejo v skorajda identičnem frekvenčnem območju, kot kadar smo docela budni (*beta* - 15 do 35 Hz), takrat smo v fazi REM.

Mind machine je vir ponavljajočega se zvoka, ki ga spremljajo bliski v posebnih očalih, njegovo frekvenco pa določimo sami. Tako lahko brez težav preidemo v zaželeno stanje.

In zakaj je to dobro? Po prvem valu navdušenja nad novo tehnološko pridobitvijo in možnostmi, ki jih ponuja, sta se izkristalizirali predvsem dve področja uporabe *mind machine*: učenje v alfa stanju in terapevtska vloga za odpravo stresa.

Prednosti učenja v alfa stanju so znane in jih ne bom opisoval, prav tako ne bom razglabljal o teoriji stresa; namesto tega bom opisal izkušnjo o tem, kakšna je videti značilna "seansa" z *mind machine*.

Ko si natakemo očala in nadenemo slušalke, nas sprva prestraši občutek, da smo odrezani od zunanjega sveta. Nenadoma se znajdemo v svetu, kjer obstajajo le še bliski svetlobe in ritmično ponavljajoči se *beep* zvoki. Za marsikoga je ta trenutek odločilen, ali bo sprejel *mind machine* ali ne. Nekateri ljudje doživijo namreč močan občutek neugodja ali celo strahu. Ko preidemo to fazo (kjer se frekvenca bliskanja in zvokov polagoma znižuje od 35 Hz proti 7,89 Hz), začnemo premišljevati. Sprva organizirano, razumsko, analitično, postopno pa nas vse bolj in bolj vodi domišljija.

In kdaj je zavest toliko zožena, da preidemo v alfa stanje?

To je odvisno je od posameznika, od okoliščin, od naše poprejšnje napetosti in od številnih drugih vzrokov. Ko se znajdemo v alfa stanju, se tega po navadi ne zavedamo, doživljamo nekaj podobnega, kot če nas sredi noči zbudi telefon - vemo, kaj se dogaja okoli nas, a smo zgolj neprizadeti opazovalci.

Čedalje bolj se prepuščamo domišljiji, dokler se nenadoma ne zavemo, da se stvari okoli nas, slike, misli, predstave sprva počasi premikajo in nato vse hitreje drviyo mimo. In v tem trenutku prebujanja (frekvenca delovanja *mind machine* se znova povečuje na 32 Hz), doživijo nekateri ljudje drug močan občutek neugodja, ki pa je veliko močnejši od prvotnega. Lahko nas zajame celo nepopisen strah, saj se nenadoma znajdemo sredi drveče pokrajine, ki se vse bolj zožuje v svetlobni tunel, poln vzorčkov različnih barv in oblik. Hkrati se zavemo, da se z nami nekaj dogaja... V tem trenutku se že začnemo prebujati. In kolikor bolj narašča hitrost bliskov in zvoka, tem bolj se prepuščamo čudovitim barvam, dokler nas nenadoma ne napolni tema, v kateri še zmeraj lebdi kakšen lik. Seansa je konec.

Rad pa bi odgovoril še na eno najpogostejših vprašanj v zvezi z *mind machine* in sicer: ali je *mind machine* nevaren? Na to vprašanje lahko brez premisleka odgovorimo: za zdravega človeka *mind machine* ni nevaren, kajti četudi bi se med seanso kaj

zalomilo in bi npr. zmanjkalo elektrike, bi se preprosto prebudili ali pa zaspali v krépčilen spanec. *Alfa* stanje je namreč izrazito prehodno stanje, ki se vedno prevesi v budnost ali v spanje.

Prepovedana pa je uporaba *mind machine* med nosečnosjo, pod vplivom alkohola, mamil ali zdravil in pa pri ljudeh, ki trpijo za epilepsijo ali katero drugo duševno boleznijo.

Za konec še o ceni. *Mind Machine* se dobijo tudi pri nas, njihove cene pa se gibljejo od 300 do 2500 nemških mark, odvisno od števila dodatnih funkcij, ki jih imajo, in od kakovosti.

Za nadaljnje branje priporočam tale dela:

Hosé Silva, : Metode kontroliranja uma,

Michael Hutchinson: Kratka zgodovina svetlobne-zvočne tehnologije,

Thomas Budzynski: Klinična uporaba svetlobne-zvočne tehnologije.

Boštjan Miha Jambrek



Izobraževalni programi organizacije LERN

V prejšnjih dveh številkah *Novičk* smo vas seznanili z organizacijo LERN in njeno bazo podatkov, tokrat pa vam predstavljamo njihove izobraževalne programe.

Na voljo so trije izobraževalni programi, njihova temeljna vsebina pa je trženje v izobraževanju, in sicer:

1. Vodenje izobraževanja (Executive Management Institute)
2. Vodenje izobraževalnih programov (Program Management Institute)
3. Vodenje izobraževanja v podjetjih (Contract Training Institute)

Vodenje izobraževanja

Program je namenjen vodilnim delavcem v izobraževanju in vsebuje

- reorganizacijo: kaj spremeniti v svoji organizaciji, da bo bolje delovala;
- postavitve baze podatkov: kako segmentirati trg in postaviti bazo podatkov;
- računovodstvo in finance: kako voditi knjige in analizirati finance;
- oceno potreb in raziskavo trga: osemstopenjski postopek za ocenitev potreb vaše ciljne populacije in raziskavo trga;
- dolgoročni načrt trženja: kako lahko dolgoročno načrtovanje vodi v nove izobraževalne programe;
- osebje: kako meriti uspešnost zaposlenih in to spremeniti v vaš dobiček;

